

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad
Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam
Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. II. De Genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

tunc Universale ut sic fit *superius* quinque prædicabilibus essentialiter acceptis, & respectu illorum fit *accidentaliter genus*; ipsa autem quinque prædicabilia fiunt *accidentaliter species*. Si verò hoc ipsum Universale ut sic cum sua cognitione genereizante, sive essentialiter considerans, illud cum reliquis generibus essentialiter talibus misceam, & alia rursus abstractione rationem generis abstraham, tunc genus ut sic fit *species accidentaliter*; ipsum verò Universale ut sic, & reliqua genera partialia fiunt accidentaliter individua logica, & inferiora. Ex his

292. *Collige* I. Idem respectu ejusdem superius esse potest, & inferius; sed sub diverso respectu, & ratione diversarum abstractionum. II. Genus ut sic definiri quidem non potest per aliud genus ut sic; definitur tamen per aliud genus particulare, quale est *Universale*. III. Datur genus superius genere generalissimo non quidem in eadem, sed in linea diversa. Hæc judico sufficere in hac materia ut plurimum speculativâ. Plura qui desiderat, consulat *P. Lingen, P. Wietrowsky, Conimbricenses.* &c.

ARTICULUS II.

De primo Prædicabili, sive Genere.

293. **P**ORPHYRIUS in sua *Isagoge* triplicem adducit generis acceptionem; capite enim I. sic habet: *Dicitur genus, & aliquorum*
boni-

hominum aggregatio, qui quidem ad unum quippiam & inter se habent respectum. Quâ significatione Heraclidarum dicitur genus, quod quidem ex respectu, qui est ab uno, i. e. Hercule, & multitudine eorum, qui inter se eam habent conjunctionem, quæ ab illo profluxit, sic est nuncupatum, ut ab aliis generibus sit sejunctum. Dicitur & alio modo genus unius cujusque principium, ortus, tam ab eo, qui genuit, quam à loco, in quo est quispiam ortus; sic enim Orestem quidem à Tantalo, Hylum autem ab Hercule dicimus genus habere: & rursus Pindarum quidem Thebanum genere, Platonem autem Atheniensem dicimus esse. Alio modo dicitur genus id, sub quo species collocatur. Acceptâ fortasse similitudine à prioribus vocabuli ejus significatis. Nam & principium quoddam eorum, quæ sub se habet genus, tale est. Sic ille. De prima & secunda acceptione generis, quæ potiùs ad Oratores Poëtas & Historicos pertinent, hîc quæstio non est, ut rursus ipse Porphyrius insinuat; sed solum de tertia, quæ propriè Philosophica est. Porrò genus hoc Philosophicè acceptum rursus triplex est 1. *Prædicamentale*, quod in aliquo prædicamento locum habet. 2. *Transcendentale*, quod omnia prædicamenta transcendit, ut *Res, ens &c.* 3. *Supertranscendentale*, quod admittitur ab iis, qui entia rationis ab omni ente possibili, & negationes à positivis distinctas admittunt; talia sunt *cognoscibile, imaginabile &c.* Hîc agerur tantùm de genere prædicamentali, ac proponetur
primò:

primò: Quid sit, & quotuplex. Secundò: An salvari possit in unica specie? Tertio: Quomodò tum de speciebus, tum de individuís prædicetur?

§. I.

Quid sit Genus, & quotuplex?

294. *Dico 1. Genus à Porphyro, Cap. 2. in Isag. benè definitur sic: Est, quod de pluribus specie differentibus hoc ipso quid est prædicatur. Hanc definitionem bonam esse probat ratio duplex; 1. est, quòd omni & soli generi conveniat; id quod hucusque nullus adhuc evertit. 2. est, quòd nihil superflui in se complectatur, ut in explicatione illius infra ponendâ probabitur. Confirmant eam Aristoteles lib. 1. Top. Cap. 4. D. Thomas. Tract. de Universal. Cap. 1. & Authores passim. Observant quidem Conimbricenses, quòd in data definitione verba hæc: hoc ipso quid est, præferenda sint verbis illis: de pluribus specie differentibus; eoquòd differentia, quæ definitum à rebus, à quibus magis distat, separat, in definitione accommodata priùs ponenda sit, quàm illa differentia, quæ definitum separat à rebus, à quibus distat minùs. Verùm per hoc bonitati datæ definitionis nihil derogatum volunt; licèt enim genus magis distet à Differentia, Proprio & Accidente (à quibus differt per τὸ hoc ipso quid est) quàm à specie (à quâ separatur per τὸ specie differentibus) ipsi tamen Conimbric. citatam definitionem non solum
ut*

ut bonam, sed etiam ut accommodatam tueretur, non quidem ordine positionis, sed ordine intelligentie. Sequitur

295. *Explicatio definitionis Porphyriana.*
Primò. Definitum est natura generica, vel affecta denominatione generis, v.g. Animal secundum esse, quod habet in intellectu. *Ratio est:* Quia id definitur, quod abstractum est à speciebus, & aptum est prædicari de illis ut quòd; sed natura generica, sive genus ut concretum, dicens naturam & genericitatem, abstractum est à speciebus, & aptum est de illis prædicari, ergo. *Vid. P. Aler Tract. 1. Disp. 3. Cap. 1. §. 3. & 4.* *Secundò.* Genus definitionis est, quod prædicatur de pluribus, sive *Universale.* *Tertiò.* Differentia sunt reliqua subsequenta, nimirum τὸ *specie differentibus;* per quæ verba differt à specie, quæ prædicatur tantum de differentibus solo numero. Perinde autem est, sive illa specie differentia sint ipsæ diversæ species. ut *Equus & Homo,* sive contineantur sub diversis speciebus, ut *Plato & Bucephalus.* Ad differentiam prætereà, spectant illa verba: *hoc ipso quid est;* per hæc enim verba genus differt à Differentia, Proprio, Accidente, quæ prædicantur in quale. *Si postules,* quid hoc sit, prædicari *hoc ipso quid est?* R. Illud sic prædicatur, quod aptè redditur ad quæstionem, quid sit res? *Si ulterius inquiras,* quid ergo ad hanc quæstionem aptè reddatur? R. Illud, quod duo hæc complectitur: ut sit *essentiale rei,* de qua quæ-
 ritur,

ritur, quid sit? & ut prædicetur *substantivè*, h. e. *per modum substantis*, non autem *adjectivè*, h. e. *per modum adjacentis*. Cape hoc in exemplo: Genus v. g. *Animal* aptè redditur ad quæstionem, quid sit homo, vel Petrus? tum quia dicitur ut aliquid essentielle, cùm ad speciei & individui constitutionem pertineat; tum quia se habet per modum materiæ subsistentis & sustinentis differentiam. Econtra differentia v. g. *Rationale* non aptè redditur ad quæstionem, quid sit homo, vel Petrus? licèt enim sit aliquid essentielle, prædicatur tamen ut aliquid adjacens generi v. g. *Animali*, & hinc non prædicatur *simpliciter in quid*, sed *in quid cum addito*, sive *in quale quid*. Si denique desideres regulam, quâ dignoscas, quid prædicetur *adjectivè*, & quid *substantivè*, hanc accipe: Si subjectum est concretum, aut saltem minùs connotativum, prædicatum autem sit connotativum, tunc erit *prædicatio in quale*, ut hæc: *Homo est rationalis*, in quâ *rò rationale* saltem fusè est connotativum: Dico *fusè*; quia non omninò accidentaliter dicitur de homine. Si verò prædicatum & subjectum vel æquè concreta, vel abstracta sint, erit prædicatio *in quid*; ut si dicam: *homo est animal, album est coloratum*.

296 *Obj. 1.* In allata definitione generis omisa est particula *incompletè*; ergo bona non est. **R.** Benè omisa est; hoc ipso enim quod genus prædicetur de differentibus specie, prædicari non potest in quid *completè*, cùm entia specie

R

dif-

differentia eandem habere essentiam non possunt, nisi incompletè; igitur hæc particula in definitione Porphyrii videtur superflua.

297. *Obj. 2.* Ens per accidens definiri nequit; sed genus est ens per accidens, consurgens ex natura, & genereitate; ergo definiri nequit. *R. D. Maj.* Definiri nequit definitione unicâ explicante naturam singularum partium seorsim. *C.* Explicante naturam totius ex utraque parte consurgentis. *N.* Deinde allatum axioma intelligendum tantum est de entibus, quæ fiunt per accidens, i. e. casu, fortuito, quæ certam & cognitam causam non habent. *Inst. 1.* Si genus definiri possit, ergo per aliud genus, & hoc rursus per aliud & sic in infinitum. *R.* Si abstractionibus ejusmodi defatigare te velis, per me licet; sed cave, ne cerebro tuo noceas. Consultius ageres, si ad cognoscibile saltem deveniens acquiesceres, quod describitur quidem, definiri autem strictè non potest. *Inst. 2.* Si genus definitur per aliud genus, ergo definitum ingreditur definitionem. *R. N. Sequel.* Definitur enim genus essentialiter tale per genus accidentaliter tale. *vide etiam dicta n. 291.*

298. *Obj. 3.* Definitio allegata convenit etiam accidenti; ergo non est bona. *Prob. Ant.* Color est accidens; sed definitio allegata convenit colori; ergo. *R. D. Maj.* Color est accidens respectu subjectorum. *C.* respectu inferiorum specierum. *N.* de his enim prædicatur in quid. *Si ais.* Pars nequit prædicari

dicari de toto; ergo genus, quod est pars speciei, nequit prædicari de specie, quæ est totum. *R. D. Ant.* Pars physica: C. Pars metaphysica. *Subdist.* in abstracto. C. in concreto. N. Cur autem pars physica de toto prædicari non possit, sicut pars metaphysica, ratio est, quia pars physica realiter inadæquatè à toto distinguitur, non autem metaphysica. Cæterùm, quomodò genus de specie prædicetur, *Vid. §. 3. hujus art.* Si reponas Genus prædicatur etiam de pluribus genere differentibus; item prædicatur de pluribus numero differentibus; quæ non exprimuntur in data definitione; ergo non est bona. *R. N.* hæc ponenda esse in definitione generis ut sic: aliàs nec omni, nec soli generi conveniret. Inprimis non conveniret omni; eoquòd non conveniret generi infimo v. g. *Animali*, quòd tantùm prædicatur de specie differentibus, v. g. *Equo & Homine*, quæ tamen genere unum sunt, cum idem habeant genus. Deinde non conveniret soli, cum etiam species prædicetur de differentibus numero. *Si urgeas.* Saltem genus non prædicatur *in quid*. *Probas ex Arist.* qui *cap. de substantia* inquit, substantias secundas sive Universales non significare propriè *quid*, sed *quale*. Idem genus vocat specierum formam; forma autem prædicatur *in quale quid*. *R. N. Assert.* Aristotelem explico cum distinctione: Dicit substantias Universales non significare propriè *quid*, i. e. substantias primas, quas propriè *quid* vocat. C. alio sensu,

fensu. N. Deinde genus vocat formam, quæ significatur per modum per se stantis, quod est totum potentiale respectu specierum; non autem vocat formam, quæ significatur per modum adjacentis.

299. Dico 2. Genus ut sic dividitur in *supremum*, quod in linea prædicamentali non habet genus supra se, ut *substantia*. Tot igitur sunt genera suprema, quot sunt prædicamenta, nimirum decem. In *medium* sive *subalternum*, quod supra & infra se genus habet, ut *corpus*, *vivens* in linea prædicamentali substantiæ. In *infimum*, quod infra se genus nullum habet, ut *Animal* in eadem linea substantiæ. De his observa 1. *Supremum* & *medium* vocantur genera remota, nimirum respectu speciei infimæ. *Infimum* autem genus proximum nuncupatur. 2. *Superius* illud dicitur, quod latius & ad plura inferiora se extendit. *Inferiora* autem (quæ etiam *partes subjectivæ* dicuntur) respectu generis sunt species, & respectu speciei individua.

§. II.

An Genus salvari possit in Unica specie?

Status questionis est de genere formaliter tali, an nimirum in casu, quo unica tantum species, v. g. *homo*, esset possibilis, alia verò animalia forent impossibilia, an, inquam, in hoc casu genus, v. g. *Animal*, salvaretur, i. e. maneret genus, eique definitio in §. præcedente explicata conveniret?

300. *Dico.* Non salvatur. Ita Aristoteles.

4. Top. cap. 3. his verbis. *Quoniam inspiciendum autem omnis generis plures species; inspiciendum, si non contingit alteram speciem esse dicti generis. Nam si non est, manifestum, quoniam non erit genus omnino, quod dictum est.* Ita etiam D. Thomas 1. p. q. 3. a. 7. & Alii. *Ratio est:* Quia unicâ tantum specie possibili genus prædicari non posset de pluribus specie differentibus, in quo tamen essentia generis sita est, ut ex definitione illius patet. Accedit, quod genus, utpote superius latius extendi debeat, quam species; sed non extenderetur latius, si unica tantum species foret possibilis; ergo.

301. *Obj. 1.* Unicâ tantum specie possibili genus prædicaretur adhuc in quid incompletè; ergo adhuc salvaretur ratio generis. *R. D. Ant.* Prædicaretur in quid incompletè de specie differentibus, ut exigit ratio generis. *N.* Prædicaretur simpliciter in quid incompletè. *C.* Adde, quod in tali casu animal non prædicaretur ut pars determinabilis, & logicè indifferens; sed necessariò connecteretur cum differentia speciei possibilis. *Si ais.* In casu, quo solus homo foret possibilis, ille haberet adhuc prædicata sua essentialia, quæ nunc habet; ergo Animal in illo casu foret adhuc genus, sicut modò. *R. D. Ant.* Haberet adhuc prædicata sua materialiter, & quoad rem. *C.* formaliter, & quoad modum. *N.* Nimirum haberet adhuc prædicatum *Animal*, sed non

esset genus. *Si reponas.* Animal abstractum à unico individuo hominis, reliquis tamen speciebus possibilibus, erit verè genus; ergo erit pariter genus, si à unica specie possibili, reliquis impossibilitatis, abstrahatur. *R. N. Conf. Disp. est:* In priori casu animal æquivalenter abstrahitur, ab omnibus, à quibus abstrahi potest, & manet verè prædicabile de specie differentibus. Secus est in casu posteriori.

302. *Obj. 2.* Unicâ tantùm formâ physicâ possibili materia physica non amittit rationem materiæ & partis determinabilis; ergo nec genus amittet rationem generis & partis determinabilis, licet unica species foret possibilis. *R. N. Conf. Disp. est:* Materialitas, & determinabilitas materiæ sita est in hoc; quòd tanquàm aliquid complebile, physicè indifferens sit ad constituendum cum forma compositum, vel non: tota autem hæc ratio materiæ adhuc manet in casu posito. Econtrà ratio generis, & determinabilitas ejus consistit in eo; quòd sit aliquid magis commune, indifferens ad plures species, & per unam differentiam ad hanc speciem contrahibile, per aliam ad illam: quæ ratio generis, casu, quo Unica species foret possibilis, certè non maneret.

§. III.

Quomodò genus tum de Speciebus, tum de individuis prædicetur?

303. *Nota 1.* Genus considerari potest, vel prout complectitur genus & differentiam, & sic est *Totum actuale*. Vel quatenus in se po-

ten

rentiâ continet species inferiores, tanquàm partes subjectivas, & sic est *Totum potentiale*. vel prout cum comparte sua constituit actu speciem, & sic est *Pars actualis*; ùt si animal consideretur, prout cum rationali actu constituit hominem. Si denique consideretur, prout potest constituere speciem, *Pars potentialis* dicitur.

304. *Nota 2.* Individua alia dicuntur *completa*, quæ totam essentiam speciei, & individuationem exprimunt, v. g. *Petrus, hic leo*. Alia *incompleta* vocantur, quæ exprimunt quidem individuationem, non tamen totam speciei essentiam, suntque prædicata vel generica, vel differentialia specierum, v. g. *Hoc animal, hoc rationale*. *Status questionis est* 1. Quomodo genus, dum de specie prædicatur, se habeat quoad denominationes generi convenientes, & in notamine primo positas? 2. An genus de utrisque individuis prædicetur *immediate*, vel *mediate*? An *ut genus*, an *ut species*?

305. *Dico 1.* Genus non prædicatur de specie *ut pars actualis*, sed ex communi loquendi modo prædicatur *ut totum potentiale*. *Ratio primi est*; quia nulla pars, *ut talis*, in recto prædicari potest de toto, cum nulla pars sit idem cum toto, sive illud ipsum, quod est totum; sed est tantùm pars totius. *Ratio secundi est*; quia prædicatur *ut quid superius*, quod quidem actu partes suas non continet, habet tamen sub se inferiora, in quæ tanquàm partes subjectivas dividi potest; sed quod sic præ-

dicatur, prædicatur *ut totum potentiale*; ergo. *Dixi: Ex communi loquendi modo*; nolo enim per $\tau\theta$ *ut significare*, quod prædicetur genus cum statu, quod in thesi de actuali prædicatione jam aliquoties negavi.

306. *Obj. 1.* Genus prædicatur *ut pars materialis*; ergo *ut pars actualis*. *R. D. Ant.* *ut pars materialis actualis*. *N.* *ut pars materialis potentialis*. *T.* Si enim velis, quod genus prædicetur *ut pars potentialis*, hoc sensu: quasi prædicatio generis de specie terminaretur *ad rationem formalem partis*, *ut potest cum differentia componere speciem*; tecum non sentio, qui per datam distinctionem aliud nihil intendo, quam prædicationem terminari ad partem *secundum se*, quæ exercitè potens fit cum differentia componere speciem. *Si ais: Genus prædicatur in quid incompletè*; ergo *ut pars actualis*. *R. D. Ant.* Prædicatur in quid incompletè quoad modum prædicandi. *N.* quoad rem prædicatam. *Subdist.* Si hæc consideretur, prout substat actuali prædicationi. *N.* Si per cognitionem aliam cum differentia tanquam comparte suâ, vel cum specie, quam constituit, comparetur. *C.* Genus quoad modum prædicandi prædicatur per modum totius, cum prædicetur substantivè, & in actuali prædicatione de specie Universale maneat, *ut probatum est in Disp præcedente.*

307. *Obj. 2.* Genus est Compositum actuale; ergo prædicatur *ut totum actuale*. *R. D.* *Conf.* Prædicatur *ut totum actuale secundum se,*

se, & respectu suū. C. respectu speciei. N.
Si ais: Genus non complectitur omne id,
 quod habet species; ergo de specie non præ-
 dicatur ut totum. *R. D. Conf.* Non prædica-
 tur ut totum specificum. C. ut totum generi-
 cum, sine statu tamen. N.

308. *Dico 2.* De utrisque individuis genus
 prædicatur immediatè, de completis quidem
 ut genus; de incompletis autem ut species. *Ra-
 tio primi est:* quia genus immediatè abstrahi
 de utrisque individuis potest; ergo potest etiam
 immediatè de illis prædicari. *Prob. ant.* Pos-
 sum cognoscere in Petro vel Bucephalo *animal*,
 quin cognoscam *rationale*, vel *irrationalè*.
 Item possum in individuis incompletis cogno-
 scere v. g. *Animal*, quin cognoscam hæc cei-
 tatem; ergo. *Confir.* *Animal* v. g. his indivi-
 duis immediatè inest; nam Petrus v. g. imme-
 diatè est homo, & consequenter etiam imme-
 diatè est id, quod est homo, scilicet animal
 rationale; ergo etiam immediatè de iis prædi-
 cari potest. *Ratio secundi est:* Illud prædica-
 tur ut genus, quod prædicatur de pluribus
 specie differentibus in quid; & illud prædica-
 tur ut species, quod prædicatur ut tota essen-
 tia subjecti; sed quando genus, v. g. *Animal*,
 prædicatur de individuis completis, v. g. Pe-
 tro & Bucephalo, prædicatur de pluribus spe-
 cie differentibus in quid; & quando prædica-
 tur v. g. *Animal* de individuis incompletis, si-
 ve de hoc & illo animali, prædicatur ut tota
 essentia subjecti; ergo genus de individuis

completis prædicatur ut genus; de incompletis autem ut species. Accedit, quod hoc & illud Animal, in ratione præcisa animalis, non differant specie, sed numero tantum; ergo genus de individuis incompletis prædicari nequit ut Genus.

309. *Obj. 1.* Inter genus & individua mediat species; ergo genus non prædicatur immediatè de individuis. *R. D. Ant.* Mediat in linea prædicamentali, & mediatione subsistendi consequentiâ. *C.* extra lineam, & mediatione subjecti. *N. h. e.* Dum dico: *Petrus est animal*, *τὸ animal* non subjectatur prius in homine tanquam aliquo tertio, quo mediante subjectetur deinde in ipso Petro; sed Petrus est subjectum immediatum animalis. Propterea tamen animal non prædicatur de Petro immediatè *immediatione subsistendi consequentiâ*, cum animal non probetur immediatè per Petrum, sed alia consequentia intercedere debeat; Non enim solemus sic argumentari: *Petrus est; ergo animal est.* Sed sic: *Petrus est; ergo homo est: homo est; ergo animal est.* *Si ais:* Non datur transitus immediatus à gradu supremo ad infimum; ergo nec genus tanquam gradus supremus prædicari immediatè potest de individuo tanquam gradu infimo. *R. D. Ant.* In gradibus materialibus, & physicè distinctis *C.* in formalibus formaliter tantum distinctis *N.* Hujus autem ratio ulterior est, quia omnes gradus formales immediatè sunt in individuo, quod intrinsecè constituunt, & simul omnes im-

immediatè ab eo singularizantur; ergo etiam immediatè de eo prædicari possunt, cum modus prædicandi sequatur modum essendi. Econtra gradus materiales supremi non continentur in infimo.

310. *Obj. 2.* Genus definitur in ordine ad species, non ad individua; dicitur enim prædicabile de multis specie differentibus; ergo etiam prædicatur immediatè de speciebus tantum. *R. N. Ant.* Cum individua quoque differre possint specie, ut Petrus & Bucephalus. *Si ais:* Sequeretur, genus non differre à specie; cum speciei proprium sit prædicari de individuis completis. *R.* Adhuc satis differt, ut inspicienti utriusque definitionem satis patebit.

ARTICULUS III.

De secundo Universalis, sive Specie,

PORPHYRIUS de specie sic orditur: *Species autem dicitur quidem & de unius cujusque forma, quâ significatione dici solet, præstantissimam formam dignam esse imperio. Dicitur autem & de eo, quod sub assignato genere collocatur* *Iusuper hoc etiam pacto species est id, quod de pluribus differentibus numero, hoc ipso quid est, prædicatur.* His triplicem insinuat speciei acceptionem. Prima non est hujus loci, quare illam hic intactam relinquemus, unâ cum specie, quæ prætextum aut simulationem Logicis incongruam significat, de qua *Virg. lib. 2. Æneid.*

neid.